

TARTU LINNAVOLIKOGU
KESKKONNAKOMISJON
KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tartu, raekoda

09.03.2022 nr 5

Koosolek algas kell 17:00, lõppes kell 19:20

Koosolekut juhatas: Mart Hiob

Protokollis: Marys Piller

Koosolekust võttis osa: Nikolai Männik, Martin Ottas, Andrus Punt, Alipi Borin, Laura Danilas kirjalikult, Armen Šahbazjan, Kristel Birgit Potsepp, Mart Hiob, Mati Malm, Tanel Tein, Irja Alakivi, Loone Ots, Eino Erkki Johannes Rantanen, Olev Raju

Puudus: Priit Jagomägi

Kutsutud: abilinnapea Gea Kangilaski, Rohetiigri esindaja Teele Pehk, Erakonna Eesti 200 fraktsiooni nõunik Olaf Reedi, Erakonna Eestimaa Rohelised juhatuse liige Johanna Maria Tõugu, Keskkonnaameti Looduskaitse planeerimise osakonna spetsialist Marica-Maris Paju ja Keskkonnaameti Looduskaitse planeerimise osakonna juhtivspetsialist Riina Kotter, Eesti Metsa Abiks metsanduse ja looduskaitse ekspert Mati Sepp, Akadeemiline Muinsuskaitse Seltsi esindaja Matti Laan, Emakeele Seltsi liige Jüri Valge, metsandusinsener Mart Herman, TÜ uusima aja professor Eero Medijainen, TÜ rahvatervise emeritprofessor Astrid Saava, Tartu Soome Seltsi esimees Sakari Neuvonen, volikogu liige Krõõt Kiviste, Ruumilooma osakonna juhataja-linnaarhitekt Tõnis Arjus, arhitekt Raul Kalvo

Päevakord:

1. Informatsioon Sanatooriumi pargi ja A. ja O. Kallase maja kohta
2. Informatsioon Tartu kliimakogu algatamise ja läbiviimise kohta
3. Informatsioon ligipääsetavuse uuringu ja parkimisnormi täpsustamise kohta
4. Kohapeal algatatud küsimused

Mart Hiob taandas ennast 1. päevakorrapunkti juhtimise, arutamise ja otsustamise ajaks.

Andrus Punt soovis teada, keda komisjoni esimees või aseesimees on komisjoni koosolekule kutsunud ja esitas märkuse, et on väga raske kujundada sisulist arutelu, kui materjalid esitatakse vahetult enne koosoleku toimumist. Ta palus järgmisel korral esitada materjalid oluliselt varem.

1. Informatsioon Sanatooriumi pargi ning A. ja O. Kallase maja kohta

Päevakorrapunkti arutelu juhtis komisjoni aseesimees Loone Ots.

Ta selgitas, et soov on võtta muinsuskaitse alla Sanatooriumi park koos O. Kallase ja A. Kallase elamuga. Parke ja ehitisi lahus vaadata ei ole otstarbekas, mõistlik on käsitleda neid koos, sest loodud on nad kunagi ühtse tervikuna ja omavad oma territoriaalterviklikkuses suurt kaitseväärtust. Ehitismälestistena võib mõlemaid kaitse alla võtta. Olemas on väga suur avalik huvi.

Keskkonnaameti esindaja Marica-Maris Paju andis ülevaate keskkonnaameti ülesannetest tulenevalt looduskaitseseadusest ja ajalisest taustast, mida keskkonnaamet on seoses Sanatooriumi pargi menetlusega teinud. Ta tutvustas Sanatooriumi pargi väärtuste eksperthinnangut, ajaloolist planeeringut, kujunduselemente, puistu väärtust, ökoloogilist väärtust, ajaloolis-kultuurilist

väärtust ja teisi toetavaid asjaolusid. 19.03.2021 laekus kodaniku algatus ettepanekuga keskkonnaministeeriumile võtta looduskaitse alla Tartus asuv Sanatooriumi park. 16.07.2021 võeti vastu Tartu Sanatooriumi pargi seisundi ja looduskaitse väärtuste eksperthinnang. 01.02.2022 toimus keskkonnaameti e-koosolek Tartu linnavalitsuse esindajatega. Ta juhtis tähelepanu, et Sanatooriumi pargi peamine kaitseväärtus seisneb tema territoriaalses terviklikkuses. Kõik peamised kaitseväärtused on olemas ja hoitavad juhul, kui pargiala säilib tervikmassiivina. Pargiala fragmenteerumisel või vähenemisel selle kaitseväärtused vähenevad või kaovad.

Riina Kotter keskkonnaametist täiendas, et pargi ja hoonete kaitse alla võtmine on kaks erinevat asja. Looduskaitse alla võetakse park looduskaitseaduse alusel. Hoonete kompleksil on ka väärtus, aga looduskaitseaduse alusel ei saa hoonetele sellist kaitset tagada, nagu seda peaks tagama muinsuskaitseaduse alusel. Keskkonnaamet ei ole praegu oma lõplikku seisukohta teinud. On tellitud ekspertiisi ja ettevalmistus jätkub. Järgmiseks edastab keskkonnaamet oma ettepaneku ja seisukoha, kas võtta park riikliku kaitse alla või mitte, keskkonnaministeeriumile. See on praegu ettevalmistamisel. Klassikaline kaitse alla võtmise menetlus kokku on tavapäraselt võtnud paar aastat aega.

Olev Raju tegi ettepaneku võtta kõnealused objektid Tartus kohaliku kaitse alla võimalikult kiiresti ja teha ettepanek võtta need riikliku kaitse alla. Vaadata üle varasemad keskkonnakomisjoni protokollid aastatest 2005—2006, kui seda teemat volikogu tasandil käsitleti. Kui on tehtud otsuseid kaitse alla mittevõtmise kohta, tuleks need tühistada.

Olaf Reedi küsis, kas neid objekte saab linna tasandil kaitse alla võtta, kui kogu park ei ole linna oma.

Riina Kotter selgitas, et looduskaitseadus annab kaks võimalust kaitse alla võtmiseks. Üks on riiklik kaitse ja teine on kohalik kaitse. Kohaliku kaitse alla võtmiseks on vajalik maaomaniku nõusolek. Gea Kangilaski ütles, et enamat juba öeldule tal täiendada ei ole. Kui komisjonil on soov saada linnapoolset juriidilist analüüsi, peaks seda paluma õigusteenistusest.

Koosoleku külalised Matti Laan, Mati Sepp, Astrid Saava, Jüri Valge, Sakari Neuvonen ja Eero Medijainen avaldasid sõnavõttudes toetust Sanatooriumi pargi ja O. Kallase ja A. Kallase elamu kaitse alla võtmiseks (lisatud protokollile).

Andrus Punt oli seisukohal, et keskkonnakomisjonil ei ole nendes küsimustes otsustamisõigust. Keskkonnakomisjon saab informatsiooni ära kuulata ja vajadusel teha ettepanekuid linnavolikogule või linnavalitsusele. Üldplaneering on linnavolikogu kehtestatud. Raja 31a kinnistu omanik ei soovi alal kehtiva detailplaneeringu kehtetuks tunnistamist ning kaitse alla (ka kohaliku kaitse alla) võtmine tooks kaasa rahalise hüvitise nõude. Täna ei ole ka keskkonnaamet oma seisukohta kujundanud. Ta tegi ettepaneku jätkata teema aruteluga järgmisel koosolekul, kui linnavalitsus saab ka oma seisukoha ette kanda enne, kui hakkame mingeid otsuseid vastu võtma.

Mati Malm toetas ettepanekut jätkata teema arutelu järgmisel koosolekul ja kuulata linnavalitsuse seisukohta.

Olev Raju tegi ettepaneku toetada Sanatooriumi pargi ja O. Kallase ja A. Kallase elamu tervikuna kaitse alla võtmist. Linnavalitsusel esitada oma seisukoht ja lisada maaomaniku kirjalik seisukoht.

Lisaks pikematele sõnavõttudele esitas rahvaliidumise Eesti Metsa Kaitseks looduskaitse ekspert Mati Sepp soovitusel tutvuda ka looduskaitse alla võtmise puudutavate kohtulahendite/-pretsedentidega.

Loone Ots tegi ettepaneku see teema anda arutamiseks ka kultuurikomisjonile.

Komisjon otsustas:

1.1. võtta järgmise koosoleku päevakorda informatsioon Sanatooriumi pargi ja A. ja O. Kallase maja kaitse alla võtmise kohta;

1.2. linnavalitsusel esitada seisukoht ja anda koosolekul kohapeal ülevaade millised on juriidilised võimalused ja lahendused kõnealuste objektide kaitse alla võtmiseks, esitada maaomaniku kirjalik seisukoht, uurida ja komisjonile tutvustada sarnaseid riigikohtu lahendeid.

2. Informatsioon Tartu kliimakogu algatamise ja läbiviimise kohta

Kuulati Gea Kangilaski ja Teele Pehki ettekannet, komisjoni liikmete küsimusi ja ettekandjate vastuseid neile.

Kliimakogu näol on tegemist uudse kaasamisinstrumendiga, see on rahvakogu. Tartu esimene kliimakogu säästva liikuvuse teemal toimub aprillis-mais 2022. Kliimakogu osalejad kutsutakse Tartu linna elanike hulgast juhuvalimi abil tuginedes rahvastikuregistri andmetele. Märtsi keskel saavad kutse kliimakogusse ligikaudu 15 000 tartlast. Seejärel aitab algoritm registreerunute hulgast välja valida 55 linlast, kes esindavad kõige täpsemini läbilõiget Tartu linna elanikest, arvestades meeste-naiste osakaalu, elukohta, hõivatust ja emakeelt. Kliimakogu eesmärk on kaasata linnaelanikud aruteludesse, kuidas muuta Tartu tänavaruumis liikumine ja viibimine ohutumaks ning atraktiivsemaks. Linnavalitsus soovib saada linnakodanike hinnangu ja ettepanekud tegevustest, mis on vajalikud tänavate turvalisuse ja tervislikkuse suurendamiseks, liiklusest tuleneva müra- ja õhureostuse vähendamiseks linnaruumis ning kliimasõbralikuma tuleviku kujundamiseks Tartu linnas. Tulemuseks on ettepanekud, mis on sisend linna tänavaruumi investeeringuplaanidesse.

Üks kliimakogu põhimõte on sõltumatu järelevalve, et kontrollida kliimakogu vastavust eeskirjas kirja pandud standardite, põhimõtete ja protseduuridega. Järelevalvet teostav rühm on korraldusmeeskonnast eraldiseisev ning sellesse rühma on oodatud ka linnavolikogu esindaja. Mai alguses on kavas tutvustada volikogu komisjonides kliimakogu ettepanekuid.

Olev Raju küsis, mis on selle kliimakogu objekt ja funktsioon.

Teele Pehk ja Gea Kangilaski selgitasid, et võrreldes tavapärase kaasamisega on tegemist elanikega koostöös otsuste kujundamisega. Kliimakogu kokkupanek on statistiline mudel. See võimaldab saada inimestelt sisendit ja testida, kuidas inimesed meie arengukavalistest eesmärkidest aru saavad ja kas nad on võimelised kaasa tulema.

Komisjon võttis info teadmiseks.

3. Informatsioon ligipääsetavuse uuringu ja parkimisnormi täpsustamise kohta

Kuulati Gea Kangilaski, Tõnis Arjuse ja Raul Kalvo ettekannet, komisjoni liikmete küsimusi ja ettekandjate vastuseid neile.

Komisjonile tutvustati linna ligipääsetavuse uuringu sisu ja eesmärgi. Tartu linnaruumi tuleviku arengu üks peamisi põhimõtteid on n-ö lühikeste vahemaade linna või 15-minuti linna kontseptsioon – elanikele on tagatud võimalikult kodulähedased teenused ja töökohad, et inimesed ei oleks sunnitud kasutama ressursimahukaid liikumisviise. Ligipääsetavuse uuring kogub kokku erinevad andmekihid, mis hindavad kinnistu kättesaadavust jalgsi, rattaga ja ühistranspordiga linnas paiknevatele teenustele, töökohtadele, haridusasutustele ja toitlustuskohtadele. Ligipääsetavuse uuringu abil loodud rakendus saab avalikult kasutatavaks ning ajas uuendatavaks andmekoguks. Rakenduses antakse kinnistute kaupa igale kinnistule väärtuskoefitsient, millega on võimalik täpsustada vastavalt kinnistu asukohale standardiga EVS 843 soovitatud parkimisnormi. Uuringu andmete alusel loodud rakenduse abil on võimalik korrigeerida kinnistu parkimisnormi vastavalt kinnistu paiknemisele linnas. Praeguseks läbiviidud uuringuala piirdus Tartu linna

asustusüksusega ning edasiarenduses nähakse ette andmebaasi laiendamist kogu linna haldusalale kui ka koostööd lähivaldadega.

Mart Hiob küsis uuringu lähteandmete kohta – miks on valitud just selline arv erinevaid kasutusviise, miks just sellel kaugusel ja miks üldse on kasutatud neid kaugusi. Uuringu koostaja hinnangul oli tegemist optimaalsete suurustega, kuid nõustus, et nende üle võib arutleda. Mart Hiob küsis ka, kuidas rakendus jõuab planeeringutesse – kas on vaja sellekohast linnavalitsuse või volikogu otsust? Tõnis Arjus vastas, et kuna tegemist on tööriistaga, siis eraldi otsust ei ole vaja.

Komisjon võttis info teadmiseks.

4. Kohapeal algatatud küsimused

Andrus Punt tegi ettepaneku, et üks komisjoni koosolek võiks kesta mitte üle 1,5 tunni.

Mart Hiob informeeris, et plaanis oli veel linnavalitsuse ruumiloome osakonna juhataja-linnaarhtiekt Tõnis Arjuse ettekanne autovabaduse puiestee järgmise aasta plaanidest, sh rajatavate pop-up rattateede teemast, kuid arvestades asjaolu, et koosolek on kestnud juba niigi väga pikalt, edastatakse vastav info komisjoni liikmetele e-posti teel ja ülevaadet kuulatakse järgmisel koosolekul.

Loone Ots
koosoleku juhataja

Mart Hiob
Koosoleku juhataja

Marys Piller
Protokollija